Lietas arhīva Nr. AA43-0549-24/7
ECLI:LV:ADAT:2024:0703.A420167323.7.S

Administratīvā apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024. gada 3. jūlijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Valda Zommere, tiesneši Ilze Amona un Kaspars Berķis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ *(/pers. B/)* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirta termiņuzturēšanās atļauja Latvijas Republikā humānu apsvērumu dēļ, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2023. gada 8. novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Iekšlietu ministra 2023. gada 19. aprīļa lēmumu Nr. /numurs/ (turpmāk –Lēmums) pieteicējam Krievijas pilsonim /pers. B/ atteikts piešķirt termiņuzturēšanās atļauju, pamatojoties uz humāniem apsvērumiem. Lēmums pamatots šādi.

[1.1] Lemjot par termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanu humānu apsvērumu dēļ, jāizvērtē, vai persona atrodas tādos apstākļos vai tādā stāvoklī, ka termiņuzturēšanās atļaujas neizsniegšana būtu atzīstama par nehumānu, necilvēcīgu apiešanos Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 3. panta izpratnē.

[1.2] Medicīniskā dokumentācija nerada šaubas, ka pieteicēja mātes veselības stāvoklis neļauj viņai pilnvērtīgi aprūpēt sevi un viņai pastāvīgi ir nepieciešama citas personas palīdzība. Tomēr ir nepieciešams nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp Latvijas valsts tiesībām veidot savām nacionālajām interesēm atbilstošu migrācijas politiku un ārzemnieka tiesībām uzturēties Latvijā, citstarp vērtējot, vai pastāv šķēršļi pieteicēja mātei saņemt cita cilvēka palīdzību un aprūpi, ja pieteicējs neuzturēsies Latvijā.

[1.3]Pieteicēja mātei, ja viņas veselības stāvoklis pasliktināsies, ir tiesības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saņemt veselības aprūpes pakalpojumus. Tāpat atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 3. panta pirmās daļas 2. punktam viņai ir tiesības saņemt konkrētajā pašvaldībā nodrošināto sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus.

[1.4] Pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus, kas apstiprinātu, ka viņa māte veselības stāvokļa dēļ ir pilnībā atkarīga tieši no pieteicēja aprūpes un palīdzības klātienē, un ka bez pieteicēja aprūpes māte paliks bezpalīdzības stāvoklī. Papildus tam nepastāv šķēršļi nodrošināt pieteicēja mātes ikdienas aprūpi Latvijā, piesaistot pašvaldības sociālā dienesta palīdzību vai privātos aprūpes pakalpojumu sniedzējus. Apstāklis, ka pieteicējam kā dēlam ir ērtāk veikt mātes aprūpi Latvijā, nav samērīgs ar Latvijas valsts tiesībām kontrolēt ārvalstnieku uzturēšanos tās teritorijā.

[1.5] Ņemot vērā, ka pieteicēja māte ir Krievijas pilsone, kura Latvijā uzturas, pamatojoties uz pastāvīgās uzturēšanās atļauju, abiem ir tiesības atgriezties pilsonības valstī, kur pieteicējs varētu nodrošināt mātei nepieciešamo aprūpi, kā arī saņemt sociālo palīdzību, ja tāda būtu nepieciešama.

[2] Pieteicējs iesniedza tiesā pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirta uzturēšanās atļauja, pamatojoties uz humāniem apsvērumiem. Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja māte dzīvo Latvijā kopš 1968. gada. Viņai šobrīd ir 89 gadi un veselības problēmu dēļ ir būtiskas grūtības sevi aprūpēt, pārvietoties un uzturēt kārtībā dzīvesvietu. Saskaņā ar pieteicēja mātes ģimenes ārstes 2023. gada 8. maija izrakstu pieteicēja mātei ir nepieciešama nepārtraukta diennakts aprūpe.

[2.2] Lai nodrošinātu nepārtrauktu aprūpi pieteicēja prombūtnes laikā, pieteicējs bija noorganizējis papildu atbalstu, proti, kaimiņi varēja pieskatīt māti, kā arī pieteicējs bija speciāli šim nolūkam nolīdzis divus aprūpētājus, kuri palīdzēja nodrošināt pieteicēja mātei ikdienā nepieciešamo atbalstu un aprūpi. Tomēr šādu aprūpi vairs nav iespējams turpināt, jo pieteicēja mātes veselības stāvoklis kopš 2021. gada ir būtiski pasliktinājies, un aprūpētājiem ir grūtības fiziski nodrošināt nepieciešamo aprūpes apjomu.

[2.3] Neskatoties uz to, ka pieteicēja mātei ir tiesības saņemt sociālos pakalpojumus, viņa nav spējīga vērsties pēc nepieciešamās palīdzības, kā arī kategoriski atsakās atrasties ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā. Pašvaldībā, kurā dzīvo pieteicēja māte, nav pieejami privāti aprūpes pakalpojumi.

[2.4] Pieteicēja māte nevar atgriezties pilsonības valstī, jo viņas veselības stāvoklis ir tik smags, ka viņas transportēšana nav iespējama. 2018. gadā pieteicējs bija pārvedis māti uz Krieviju, tomēr mātes veselības stāvoklis būtiski pasliktinājās un viņa atgriezās atpakaļ Latvijā.

[2.5] Lēmumā nav vērtētas pieteicēja tiesības uz ģimenes dzīvi. Saskaņā ar Civillikuma 188. pantu pieteicējam ir pienākums rūpēties par saviem vecākiem. Neļaujot atrasties Latvijā, tiek liegta iespēja īstenot bērna pienākumu efektīvākā veidā.

[3] Iekšlietu ministrs paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz noraidīt, paskaidrojot, ka pieteicēja mātei nepastāv šķēršļi saņemt nepieciešamo aprūpi saskaņā ar Veselības aprūpes finansēšanas likumā un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā noteikto. Tāpat pieteicējam gan klātienē, gan attālināti ir iespējams risināt jautājumu par privātās aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu dzīvesvietā, citstarp piesaistot ārpus pašvaldības pieejamus pakalpojuma sniedzējus. Pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus, kas apliecinātu pieteicēja mātes pilnīgu atkarību tieši no dēla sniegtās aprūpes.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2023. gada 8. novembra spriedumu pieteicēja pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[4.1] Tiesa konstatēja, ka lietā pastāv strīds, vai pieteicējam ir tiesības saņemt termiņuzturēšanās atļauju saskaņā ar Imigrācijas likuma 23. panta trešās daļas 3. punktu, pamatojoties uz humāniem apsvērumiem pieteicēja mātes veselības stāvokļa dēļ.

[4.2] Atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai „humānos apsvērumus" izmanto izņēmuma gadījumos, rūpīgi izvērtējot katru individuālo situāciju. Tie ir īpaši apstākļi, kas saistīti ar personas subjektīviem smagiem morāliem pārdzīvojumiem vai lielām fiziskām ciešanām tik lielā mērā, ka to var atzīt par necilvēcīgu apiešanos Konvencijas 3. panta izpratnē. Proti, apstākļi ir tādi, kas var radīt būtisku personas tiesību aizskārumu, ņemot vērā apstākļu kopumu – ilgumu, fizisko un garīgo ietekmi, dažkārt arī personas vecumu, dzimumu, veselības stāvokli.

[4.3] Tiesa konstatēja, ka pieteicējs paskaidrojis, ka viņa māte ir Krievijas pilsone, kura Latvijā dzīvo kopš 1968. gada. Šobrīd pieteicēja māte uzturas Latvijā, pamatojoties uz izsniegto pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

Kopš 2000. gada pieteicēja mātei ir regulāras smagas veselības problēmas. Saskaņā ar ģimenes ārstes 2023. gada 8. maija izziņu viņa nav transportējama. Pēdējā pusgada laikā pieteicēja māte ir praktiski guloša un kopjama. Tāpat viņai nepieciešama pastāvīga diennakts piederīgo palīdzība, lai pārvietotos istabas robežās, lietotu medikamentus un ēstu. Ģimenes ārste norādījusi, ka pieteicēja mātei nepieciešama pastāvīga uzraudzība, un pieteicējs līdz šim ir nodrošinājis savas mātes pastāvīgu aprūpi.

2020. gadā, kad sakarā ar pandēmiju tika noteikti ceļošanas ierobežojumi un nebija iespējams apmeklēt māti, pieteicējs, meklējot atbalstu, konsultējās ar pašvaldības sociālo dienestu par pieejamiem sociālajiem pakalpojumiem. Pēc sociālā dienesta ieteikuma viņš sazinājās ar biedrību „Latvijas Samariešu apvienība" par iespēju nodrošināt nepieciešamo diennakts aprūpi. Biedrības piedāvātā aprūpe, pēc pieteicēja teiktā, ietvēra iespēju sociālajam aprūpētājam doties pie pieteicēja mātes vienu līdz divas reizes dienā katru dienu. Pieteicēja ieskatā šāds aprūpes apjoms nebija pietiekams, lai pilnībā apmierinātu mātes vajadzības. Pamatojoties uz to, pieteicējs vienojās ar kaimiņiem, ka viņi uzraudzīs māti un sniegs nepieciešamo aprūpi. Pieteicējs arī bija nolīdzis divus aprūpētājus, kuri nodrošināja ikdienā nepieciešamo atbalstu. Tomēr aprūpes sniegšana kļuva neiespējama, aprūpētāji vairs fiziski nespēja tikt galā ar māti un nespēja nodrošināt viņai nepieciešamo aprūpi.

[4.4] Tiesa, atsaucoties uz pārvaldes 2022. gada 30. maija lēmumu Nr. /numurs/, ar kuru pieteicējam bija piešķirta termiņuzturēšanās atļauja līdz 2022. gada 13. decembrim, un pieteicēja paskaidrojumiem, konstatēja, ka pieteicējs kopš 2022. gada 14. decembra Latvijā atrodas bez tiesiska pamata. Atsaucoties uz Imigrācijas likuma 41. panta pirmo daļu un 43. panta trešo daļu, tiesa norādīja, ka pieteicējs jebkurā brīdī var saņemt izbraukšanas rīkojumu un viņam būs jāatstāj Latvija.

Tiesa neapšaubīja, ka pieteicēja mātes veselības stāvoklis ir smags un viņai nepieciešams ikdienas atbalsts un aprūpe. Kā minēts iepriekš, pieteicējs 2020. gadā konsultējies pašvaldības sociālajā dienestā par iespējamajiem sociālajiem pakalpojumiem mātei, kas nav saistīti ar pārcelšanos uz ilgstošas sociālās aprūpes institūciju. Tomēr atkārtoti pēdējā laikā pieteicējs nav vērsies pašvaldības sociālajā dienestā, kā arī nav iesniedzis tiesā pierādījumus, kas apliecinātu, ka pašvaldības sociālais dienests būtu atteicies nodrošināt nepieciešamo aprūpi vai piedāvātie aprūpes pakalpojumi nav atbilstoši pieteicēja mātes vajadzībām un veselības stāvoklim. Tāpat pieteicējs nav iesniedzis tiesā pierādījumus, kas apliecinātu, ka tieši paša pieteicēja nodrošinātā aprūpe mātei ir kritiski svarīga.

Tiesas ieskatā šāda rīcība nav tālredzīga, jo gadījumā, ja pieteicējs saņemtu izbraukšanas rīkojumu, viņam būtu pienākums izbraukt no valsts, atstājot māti bezpalīdzības stāvoklī. Tomēr šādu seku cēlonis nebūtu saistīts ar pašvaldības sociālā dienesta nepietiekamo pakalpojumu klāstu un atbalsta apjomu, bet gan ar paša pieteicēja nerīkošanos, savlaicīgi nenodrošinot nepieciešamos aprūpes pakalpojumus mātei.

[4.5] Novērtējot /nosaukums/ novada pašvaldības, kurā pieteicēja māte dzīvo, sociālās aprūpes pakalpojumus, tiesa secināja, ka pašvaldībā tiek piedāvāta aprūpe mājās, kas ietver gan mobilās aprūpes brigādes apmeklējumu, gan drošības pogas pakalpojumus, gan ēdināšanas pakalpojumus. Tāpat tiek piedāvāti sociālās rehabilitācijas pakalpojumi dzīvesvietā, lai palīdzētu personai veicināt vai atjaunot savas spējas sociāli funkcionēt, kā arī radīt šai funkcionēšanai labvēlīgus apstākļus. Papildus tam ir pieejami arī sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, kurus persona var saņemt savā mājoklī un kas tiek sniegti ar mērķi uzlabot pakalpojuma saņēmēja pašaprūpes un funkcionēšanas spējas.

Tiesa uzsvēra, ka daudzās ģimenēs pieauguši bērni dzīvo atsevišķi no vecākiem, tostarp dažādās valstīs, un organizē slimu vecāku aprūpi, neesot ikdienā viņiem blakus. Šāda situācija nav uzskatāma par ārkārtas situāciju, kas radītu personām nepārvaramus šķēršļus un grūtības un būtu uzskatāma par necilvēcīgu. Šādas situācijas risināšana atzīstama par mūsdienu dzīves reālu iespējamību, ar kuru var saskarties ikviens, kad pieauguši bērni un viņu vecāki nedzīvo vienā valstī. Tiesa

piekrita, ka pieteicējam un viņa mātei pieteicēja atgriešanās Krievijā sagādās grūtības un neērtības. Tomēr šajā gadījumā tās ir uzskatāmas par dzīves situācijai atbilstošām un sagaidāmām grūtībām, un tās nepārsniedz līmeni, kad būtu pamats runāt par necilvēcīgu vai nehumānu attieksmi Konvencijas 3. panta izpratnē.

[4.6] Vērtējot uzturēšanās atļaujas izsniegšanu ilgtspējības aspektā, tiesa norādīja, ka ilgtspējības aspekts ietver naudas līdzekļu drošu un regulāru pieejamību. Tiesa uzskatīja, ka pieteicēja norādītie finanšu līdzekļu iegūšanas veidi nav uzskatāmi par drošiem un pastāvīgiem iztikas nodrošinājuma avotiem. Līdz ar to pieteicēja izveidotais dzīvošanai nepieciešamo naudas līdzekļu nodrošināšanas modelis nav ilgtspējīgs. Proti, pieteicēja dēls var atteikties izsniegt nepieciešamos naudas līdzekļus, personas var atteikties pārvadāt pāri robežai skaidras naudas līdzekļus, kā arī bankās esošo naudas līdzekļu pieejamība ir ierobežota, ņemot vērā Eiropas Savienības noteiktās sankcijas pret Krieviju. Tiesa uzsvēra, ka slimu tuvinieku aprūpe ir saistīta ar būtiskām izmaksām, kas izriet ne tikai no nepieciešamās sociālās aprūpes, bet arī medicīniskās aprūpes. Papildus tam pieteicējam ir jābūt spējīgam nodrošināt iztikas līdzekļus ikdienas vajadzību apmierināšanai ne tikai mātei, bet arī sev.

[4.7] Tiesa vērtēja pieteicēja un viņa mātes iespējas atgriezies pilsonības valstī. Tiesa kritiski vērtēja pieteicēja pausto, ka viņa māte nevar atgriezties Krievijā organisma reakcijas uz klimata maiņu dēļ, kas notika 2018. gadā, kad viņa bija aizbraukusi uz Karēliju. Ārsta izziņā, kuru ir iesniedzis pieteicējs, ir norādīts, ka uzturēšanās nav iespējama tieši Karēlijā, ņemot vērā īpašos klimatiskos apstākļus. Tiesa piekrita ministrijai, ka Krievijas teritorija neaprobežojas ar Karēliju. Jānorāda, ka Krievijai ar Latviju ir sauszemes robeža. Līdz ar to dzīve Krievijā tuvu Latvijas robežai, tajā pašā klimatiskajā joslā, visticamāk, pieteicēja mātei neradītu tādas organisma adaptācijas problēmas, kādas tika novērotas, kad viņa devās uz Karēliju. Tiesa arī piekrita ministrijai par to, ka ir iespējams organizēt speciālo medicīnas transportu slimu cilvēku transportēšanai, kas pieteicēja mātes aizbraukšanu uz Krieviju padara iespējamu, ja tiek ievēroti viņas veselības stāvoklim atbilstoši transportēšanas apstākļi. Vienlaikus tiesa piekrita pieteicējam, ka viņa mātes izbraukšana uz dzīvi Krievijā ir gandrīz neiespējama viņas veselības stāvokļa dēļ. Tomēr aizbraukšana uz Krieviju kopā ar pieteicēju nav vienīgais iespējamais risinājums, lai nodrošinātu pieteicēja mātes aprūpi. Tiesa jau iepriekš norādīja, ka pieteicēja māti ir iespējams aprūpēt Latvijā, neiesaistot pieteicēju viņas aprūpes nodrošināšanā.

[4.8] Tiesa vērtēja pieteicēja iebildumus, ka Lēmumā nav ņemtas vērā pieteicēja un viņa mātes tiesības uz ģimenes dzīvi.

Tiesa norādīja, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir nošķīrusi lietas, kurās tiek lemts par jau iedzīvojušos iebraucēju izraidīšanu, no tādām lietām, kurās ārzemnieks cenšas panākt tiesības legāli uzturēties valstī. Pēdējā gadījumā lietas attiecas ne tikai uz personas ģimenes dzīvi, bet arī uz imigrāciju. Tāpēc šādā gadījumā ir jāvērtē valsts pozitīvie pienākumi, kas izriet no Konvencijas 8. panta. Norādot uz principiem, kuri ir piemērojami šādos gadījumos, Eiropas Cilvēktiesību tiesa pirmām kārtām ir atzinusi, ka no Konvencijas 8. panta neizriet valsts pienākums respektēt personu izvēli īstenot viņu ģimenes dzīvi vai ģimenes apvienošanos attiecīgajā valstī. Tā kā, ievērojot katras lietas individuālos apstākļus, valsts pienākumi šajā sakarā tomēr atšķiras, ir jāņem vērā tādi apstākļi kā ģimenes saišu iziršanas pakāpe, saikne ar attiecīgo valsti, vai ir nepārvarami šķēršļi ģimenei dzīvot ārzemnieka izcelsmes valstī, sabiedriskās kārtības apsvērumi. Papildus tam tiesa uzsvēra, ka vecāki un viņu pieaugušie bērni nav uzskatāmi par ģimeni, ja vien viņi nedemonstrē papildu atkarības attiecības. Tas vien, ka pieaugušie bērni dzīvo kopā ar saviem vecākiem, nav pietiekams pamats atzīt, ka pastāv ģimene.

Tiesa konstatēja, ka pieteicējs uzturas Latvijā periodiski, viņa brālis un dēls dzīvo Krievijā. Tāpat visi pieteicēja ienākumi atrodas Krievijā. Vienīgās saites ar Latviju viņam bijušas bērnībā, kad pieteicējs šeit mācījies skolā, tomēr vēlāk viņš pārcēlies uz dzīvi Krievijā, kur ieguvis gan tālāko izglītību, gan strādājis un saņem arī pensiju. Tiesas ieskatā tas nepārprotami liecina, ka pieteicējam ir ciešākas saites ar Krieviju, nekā ar Latviju, tādēļ nav pamata uzskatīt, ka pieteicējs būtu uzskatāms par iedzīvojušos iebraucēju. Papildus tiesa norādīja, ka pieteicējs nav iesniedzis tiesā pierādījumus, kas apliecinātu, ka tieši paša pieteicēja nodrošinātā aprūpe mātei ir kritiski svarīga, tādējādi nav pamata uzskatīt, ka starp pieteicēju un viņa māti pastāv atkarības attiecības, kad būtu pamats uzskatīt, ka pieteicējs un viņa māte veido ģimeni Konvencijas 8. panta izpratnē.

[5]Par Administratīvās rajona tiesas 2023. gada 8. novembra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[5.1] Pieteicējs atsaucas uz Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) un Satversmes tiesas atziņām, ka, izdodot jebkura veida administratīvo aktu, ir jāvērtē, vai tas nesamērīgi neierobežo personas pamattiesības. Tiesa spriedumā ir pievienojusies ministra pozīcijai, ka vienīgais pamats humānu apsvērumu konstatēšanai ir Konvencijas 3. pants, bet pieteicēja ieskatā tas neatbilst Latvijas tiesību sistēmai un cilvēktiesību garantēšanai. Tiesa šo apstākli nav vērtējusi.

[5.2] Spriedumā nav norādīti kritēriji, kad attieksme var tikt uzskatīta par necilvēcīgu un nehumānu. Tāpat spriedumā iztrūkst pienācīgas tiesisko apstākļu un dalībnieku argumentu analīzes. Pieteicējs nepiekrīt tiesas secinājumam par viņa mātes izbraukšanu uz Krieviju, norādot, ka nav ņemts vērā viņas veselības stāvoklis. Tiesas secinājumi liecina par privātpersonas tiesību ievērošanas principa pārkāpumu.

[5.3] Lai arī tiesa ir atzinusi, ka pieteicēja māte nav transportējama, tomēr tiesa norāda uz iespēju risināt pieteicēja mātes situāciju ar /Nosaukums/ novada sociālā dienesta palīdzību. Pieteicēja mātes veselības stāvoklis un vajadzības neatbilst sociālā dienesta piedāvāto pakalpojumu iespējām.

[5.4] Spriedumā tiesa pievienojusies ministram, norādot, ka pieteicēja mātes psiholoģiskie pārdzīvojumi un subjektīvās izjūtas nav būtiskas. Tas neatbilst Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai, kurā norādīts, ka „humāni apsvērumi" aptver arī smagus morālus pārdzīvojumus.

[5.5] Spriedumā nav norādīts, kurš normatīvais akts nosaka to, ka pieteicējam ir jāpierāda mātes atkarība no dēla. Pieteicējs uzsver, ka viņa mātei nav citu radu vai tuvinieku, kas varētu nodrošināt ne tikai emocionālo atbalstu, bet arī gādāt par viņas veselību, īpašumu un mantu. Spriedumā ir atstāts bez ievērības Pacientu tiesību likuma 7. pantā noteiktais.

[6] Iekšlietu ministrs paskaidrojumā pieteicēja apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu, pamatojoties uz Lēmumā un spriedumā ietvertajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[8] Izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu un apelācijas sūdzības argumentus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi identificējusi strīdus jautājumu un izvērtējusi iesniegtos pierādījumus, kā arī pareizi piemērojusi tiesību normas. Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai.

Papildus par pieteicēja apelācijas sūdzību apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[9] Pieteicējs argumentē, ka tiesa spriedumā ir pievienojusies ministra pozīcijai, ka vienīgais pamats humānu apsvērumu konstatācijai ir Konvencijas 3. pants, bet pieteicēja ieskatā tas neatbilst Latvijas tiesību sistēmai un cilvēktiesību garantēšanai.

Jēdziens „humāni apsvērumi" ir nenoteiktais tiesību jēdziens un likumdevējs nacionālajās tiesībās nav konkretizējis tā saturu. Gan iestāde, gan tiesa, piepildot jēdzienu „humāni apsvērumi" ar noteiktu saturu ir piemērojusi starptautiskās tiesības un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru. No Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras kopumā izriet, ka, lemjot par termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanu humānu apsvērumu dēļ, jāizvērtē, vai persona atrodas tādos apstākļos vai tādā stāvoklī, ka termiņuzturēšanās atļaujas neizsniegšana būtu atzīstama par nehumānu, par necilvēcīgu apsiešanos Konvencijas 3. panta izpratnē. Turklāt Senāta praksē atzīts, ka, ņemot vērā imigrācijas politiku Eiropas Savienībā, ģenerālklauzula „humāni apsvērumi" ir interpretējama šauri (sk. *Senāta 2009. gada 2. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-189/2009, A42396507, 9. punktu*).

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa nevar piekrist pieteicēja paustajam viedoklim, ka ministrs un arī tiesa būtu nepamatoti sašaurinājusi jēdzienu „humāni apsvērumi".

[10] Pretēji pieteicēja apgalvotajam, ka spriedumā nav norādīti kritēriji, kad attieksme var tikt uzskatīta par necilvēcīgu un nehumānu, apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Senāta judikatūru, ir norādījusi, ka „humāni apsvērumi" ir īpaši apstākļi, kas saistītu ar personas subjektīviem morāliem pārdzīvojumiem vai lielām fiziskām ciešanām tik lielā mērā, ka to var atzīt necilvēcīgu apiešanos Konvencijas 3. panta izpratnē. Proti, apstākļi ir tādi, kas var radīt būtisku personas tiesību aizskārumu, ņemot vērā apstākļu kopumu – ilgumu, fizisko un garīgo ietekmi, dažkārt arī personas vecumu, dzimumu, veselības stāvokli.

Apgabaltiesa neapšauba pieteicēja mātes veselības stāvokli, taču personas veselības stāvoklis pats par sevi, nevērtējot lietā pārējos apstākļus kopsakarā, nav atzīstams par tādu izšķirošu apstākli, lai konstatētu necilvēcīgu vai nehumānu attieksmi.

[11] Attiecībā uz pieteicēja uzskatu, ka, lemjot par termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanu humānu apsvērumu dēļ, ir jāvērtē pieteicēja un viņa mātes tiesības uz ģimenes dzīvi, kā to pamatoti norādījusi pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, apgabaltiesa piekrīt, ka attiecības starp vecākiem un pieaugušajiem bērniem neietilpst Konvencijas 8. panta aizsardzības jomā, ja nav papildus atkarības faktori.

Apgabaltiesas ieskatā fakts, ka pieteicēja mātei ir nepieciešama pastāvīga uzraudzība un arī aprūpe, nenozīmē, ka viņas dzīve un veselības stāvoklis ir tieši atkarīgs no dēla palīdzības, jo aprūpi un palīdzību var sniegt arī citas personas. Apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas secinātajam, ka no lietas materiāliem neizriet apstākļi, kas apliecinātu pieteicēja mātes atkarību tieši no dēla.

Vērtējot Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, ir secināms, ka termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšana humānu apsvērumu dēļ izpaužas kā vienīgā iespēja, lai konkrētā persona nebūtu nostādīta pārmērīgi smagos jeb necilvēcīgos apstākļos. Citiem vārdiem, nepastāv cita iespēja kā vien termiņuzturēšanās atļaujas piešķiršana, kas varētu atrisināt radušos situāciju veidā, kas novērstu pārmērīgi smagos jeb necilvēcīgos apstākļus.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka ciešanām veselības stāvokļa dēļ, uz kuru pamata persona var prasīt uzturēšanās atļauju humānu apsvērumu dēļ, ir jābūt ļoti nopietnām, tas ir, personai ir jācieš lielas sāpes vai viņas stāvoklim jābūt tādam, kas tuvākajā laikā var izraisīt šīs personas nāvi. Tā, piemēram, 2008. gada 27. maija spriedumā lietā *N. v United Kingdom* (iesniegums Nr. 26565/05) Eiropas Cilvēktiesību tiesa uzskatīja, ka dalībvalsts var izraidīt Ugandas pilsoni, kura slimoja ar AIDS, kaut arī bija zināms, ka Ugandā viņai nebūs iespēju ārstēties un tādējādi viņa nomirs neilgi pēc izraidīšanas. Tiesa uzskatīja, ka tas nav pietiekams pamats, lai, atsaucoties uz humāniem apsvērumiem, personai piešķirtu atļauju uzturēties valstī. Minētajā Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumā uzskaitīti arī vairāki citi spriedumi, no kuriem izriet, ka šāda tiesas judikatūra ir pastāvīga (sk. *Senāta 2009. gada 2. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA 189/2009*, *A42396507,*

9. punktu).

Konkrētajā gadījumā pieteicējs var nodrošināt mātei medicīniskos un sociālos pakalpojumus Latvijā ar citu personu palīdzību, vai arī, risinot viņas transportēšanu, viņas pilsonības valstī. Ņemot vērā minēto, no lietas apstākļiem nevar secināt, ka pieteicēja – Krievijas pilsoņa pārcelšanās uz Latviju pie mātes – Krievijas pilsones, kas šobrīd uzturas Latvijā, būtu vienīgais saprātīgais veids, kā atrisināt radušos situāciju. Apgabaltiesa uzsver, ka apstāklis, ka pieteicēja mātei ir nepieciešama pastāvīga uzraudzība un aprūpe, automātiski nav pamats piešķirt pieteicējam termiņuzturēšanās atļauju.

[12] Apkopojot minēto, nav konstatējams, ka termiņuzturēšanās atļaujas neizsniegšana pieteicējam būtu atzīstama par nehumānu, necilvēcīgu apiešanos Konvencijas 3. panta izpratnē. Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka nav pamata pieteicējam piešķirt termiņuzturēšanās atļauju, pamatojoties uz humāniem apsvērumiem.

Pretēji pieteicēja uzskatam, gan ministrs, gan tiesa ir vērtējusi samērīgumu, atzīstot, ka atteikums piešķirt pieteicējam termiņuzturēšaņās atļauju ir samērīgs. Apgabaltiesa pievienojas minētajam secinājumam.

[13] Papildus ir norādāms, ka tiesai nav jāatbild uz iebildumiem, kuri nav juridiski nozīmīgi. Tāpat tiesa nav ierobežota sprieduma argumentāciju veidot tā, ka uz katru dalībnieka iebildumu nav sniegta tieša detalizēta atbilde. Ir svarīgi, lai visi būtiskie argumenti un apstākļi būtu aplūkoti pēc būtības un kopsakarā (*Senāta 2019. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. SKA-52/2019, A420148815, 5. punkts*).

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309. pantu un 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

n o s p r i e d a

noraidīt /pers. B/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirta termiņuzturēšanās atļauja Latvijas Republikā humānu apsvērumu dēļ.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente

V. Zommere

Tiesneši

I. Amona

K. Berķis